

เทศน์เช้า วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันเกิดของบุคคลสำคัญ การเกิด เห็นใหม่ คนเรานั้นต้องเกิด สรรพสิ่งนี้ต้องเกิด ธรรมชาติก็ต้องเกิด ธรรมชาติมันมีสภาวะของมัน แต่การเกิดของธรรมชาติเป็นการเกิดแบบวัตถุธาตุ คือดูความกดอากาศสูงความกดอากาศต่ำกระทบกัน จะมีการฝนตก เกิดพายุต่างๆ การเกิดอย่างนั้นการเกิดจากธรรมชาติ การเกิดจากสิ่งไม่มีชีวิต แต่สิ่งที่มีชีวิต เห็นใหม่ คุณลักษณะของความร้อน มานะ คนทางยุโรปเขาคู่กันเคยกับอากาศเย็น พอคลื่นความร้อนมาเขาร้อนตายนะ ดูในอินเดีย เวลาอากาศร้อน อากาศหนาว คนตายมหาศาลเลย

นี่เวลาธรรมชาติมันเกิดมันก็เกิดโดยธรรมชาติของมัน มันเป็นวัตถุธาตุ แต่เวลาคนเกิดมัน ก็เกิดจากธรรมชาติด้วย เพราะอะไร? เพราะธาตุ ๔ ชั้น ๕ มันเป็นเรื่องของดิน น้ำ ลม ไฟ ดิน น้ำ ลม ไฟ ถ้ามันเป็นสิ่งที่ว่าดิน น้ำ ลม ไฟ เกิดเป็นคนได้ ธาตุทั้ง ๔ มันอยู่ในโลกอยู่แล้วทำไม เราไม่ประกอบขึ้นมาเป็นคนล่ะ? เวลาเขาประกอบหุ่นยนต์กันขึ้นมา เขาก็เอาธาตุมาประกอบ เป็นหุ่นขึ้นมา แต่เขาไม่มีจิตนะ เขาไม่มีปฏิสนธิจิตเข้าไปปฏิสนธิในหุ่นนั้น

ดูการปฏิสนธิของเรา เห็นใหม่ ทางวิทยาศาสตร์ว่ามนุษย์เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์มาก เพราะ อวัยวะของมนุษย์เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์นะ เลนส์ของตา ร่างกายของมนุษย์เรา วิทยาศาสตร์เขาเอา ไปวิเคราะห์กันจนออกมาเป็นกล้อง เป็นสิ่งต่างๆ เป็นเครื่องใช้ไม่สอเลย ก็เอาเรื่องของธรรมชาติ ของการเป็นไปของอายตนะของเรานี้แหละ

นี่ความเป็นมนุษย์ การเกิดมาในครรภ์ของมารดา จนเจริญเติบโตในวัยของเด็กขึ้นมา จนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา สิ่งนี้เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์มากเลย แต่มันเป็นของชั่วคราวไง เพราะการเกิด ขึ้นมาทั้งหมดต้องตายทั้งหมดนะ คนเกิดมานี้ต้องตายทั้งหมด แต่! แต่คนเกิดขึ้นมา เกิดมาแล้ว ทำคุณงามความดี เห็นใหม่ การทำคุณงามความดี คุณูปการของการของจิต การเกิดซ้ำของมนุษย์ เกิดแล้วเกิดเล่าก็มีนะ แต่เวลาเกิดแล้วไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ไปพักอยู่นานจน

กลับมาเกิดใหม่ คนที่มีบารมี คนที่ดับขันธุ์หมดวาระจากพรหมจากอะไร มาเกิดเป็นมนุษย์ คนนี้เป็นคนมีบารมี แต่! แต่เวลาเกิดขึ้นมาแล้วจะใช้สิ่งนี้เป็นประโยชน์ขนาดไหน?

เวลาคนเกิด คนเราเวลาเป็นไปตามวิถุฎะ มันเป็นไปตามผลของกรรม นี่เวียนตายเวียนเกิดสภาวะแบบนั้น เห็นไหม แล้วถ้าการเกิดซ้ำๆ ที่เป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์ต้องทำความดี ทำความดีนะ ถ้าเกิดมานี้ทำความดี เพราะอะไร? เพราะมนุษย์สมบัติใจ มนุษย์สมบัติต้องมีศีล ๕ มีศีลพอสมควร แล้วก็ต้องมีบุญญาธิการถึงได้เกิดเป็นมนุษย์ เพราะเกิดเป็นมนุษย์นี้แสนยาก แต่ความเป็นวิทยาศาสตร์เขาพิสูจน์กัน การเกิดเป็นมนุษย์ เมื่อก่อนเมืองไทยมี ๑๖ ล้านคน เดียวนี้ ๖๐ ล้านคนนี่มาจากไหน? มนุษย์เกิดขึ้นมาเป็นพันๆ ล้านคน จนวิตกวิจารณ์ว่าจะไม่มีอาหารกินกัน

สิ่งที่มันเกิดมามันมาจากไหน? จิตมหาศาลนะ คุณสัตว์ทะเล คุณสัตว์น้ำสิ ดูอย่างพวกสัตว์แมลง เห็นไหม จิตมหาศาลเลย แต่เขาไม่ได้เกิด โอกาสการเกิดของเรา วิวัฒนาการของโลกมันเป็นไปสภาวะแบบนั้น นี่เราเกิดซ้ำๆ อย่างนี้ มันทำให้จิตวิญญาณได้สร้างคุณงามความดีขึ้นมา มันจะพัฒนาการความเป็นอยู่ของเราไปอย่างไร อย่างเช่นเกิดมา คุณเกิดมานี้เป็นคนทุกข์คนยาก คนเราเกิดมาคาบช้อนเงินช้อนทองออกมา นี่การคาบช้อนเงินช้อนทองออกมาแล้วยังสืบต่อสมบัติของพ่อแม่ สืบต่อสมบัติไปนะ แต่มันเป็นไปได้อย่างนั้นไหม? มันก็เวียนไปเวียนมาตามอำนาจของกรรม

คนเกิดมาแล้วไม่ประสบความสำเร็จเลยไม่มี จะเกิดมั่งมีศรีสุขขนาดไหนมันก็มีความทุกข์ในหัวใจอันนั้น เห็นไหม คนเกิดทุกข์จนเจ็บใจก็มีความทุกข์ ทุกข์นี้เป็นอริยสังข์ ทำไมต้องเกิดล่ะ? ทำไมต้องเกิด? เกิดเพราะมันมีความเป็นไปของจิตใจ มันมีพลังงานขับเคลื่อนตัวนี้ไป ธรรมชาติมันก็เกิดดับของมัน โดยธรรมชาติของมัน มันสิ้นสุดวาระของเขา สสารมันก็หมุนกลับไป มันเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมดา แต่ตัวจิตนี้มันเป็นตัวข้อมูล เป็นตัวรับรู้ใจ

ตัวรับรู้ตัวนี้ ตัวบาปตัวบุญนี้มันสะสมมา เราถึงความเชื่อ เราถึงความกัณฑ์ คุณคิดกัณฑ์นะ เห็นศาสนาไม่เชื่อเรื่องศาสนา เห็นอะไรต่างๆ ปฏิเสธไปหมดเลย เขาปฏิเสธเรื่องของเขานะว่าสิ่งนั้นมันเป็นไปไม่ได้ พิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์ ทางวิทยาศาสตร์นี้หยาบมากนะ หยาบจริงๆ เลย เพราะทางวิทยาศาสตร์มันเป็นสิ่งที่ว่าพิสูจน์กันได้ด้วยตาเนื้อใจ แต่การพิสูจน์ได้ด้วยตาของใจ การพิสูจน์ด้วยตาของใจมันต้องทำความสงบของใจเข้ามา แม้แต่แค่จิตสงบ

ถ้าพูดถึงคูลี ดูพระภิกษุฝรั่งที่เขาบวชกัน จิตเขาสงบเขาไม่เชื่อนะ เขาปล่อยให้จิตเขาเสื่อมไปแล้วเขาทำของเขาใหม่ไฉน เพราะอะไร? เพราะมันพูดออกมาเป็นคำพูด มันจะสื่อออกมาเป็นความหมายได้แสนยาก แล้วสิ่งนี้มันเกิดขึ้นมาได้ยังไง? ก็นึกว่าเหมือนกับเป็นสัมหล่น เขาคิดว่าสิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ว่าเป็นอุปาทาน มันไม่เป็นความจริงไง นี่ขณะคนที่ประสบ แล้วเขามีความเชื่อข้อมูลข่าวสารทางวิทยาศาสตร์ของเขา พอจิตมันเป็นไปเขาว่าอย่างนี้มันเป็นไปได้ไหม มันเป็นไปได้ถ้าคิดถึงเอาวิทยาศาสตร์มาจับ

แต่ถ้าเป็นวิทยาศาสตร์ทางจิต ไปถามครูบาอาจารย์สิ มันเป็นไปได้ได้อย่างไร? เพราะอะไร? เพราะจิตครูบาอาจารย์ต้องผ่านอย่างนี้มาก่อนไง จิตมันจะสงบ มันสงบเข้ามาได้อย่างไร? จิตปกติของเรา พลังงานนี้คูลี คูลีที่เป็นสสาร สิ่งที่เป็นคลื่นความร้อนมันกระทบกัน มันแปรสภาพ เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน ไอ้ตัวพลังงานตัวจิตมันกระทบกับอะไร? มันต้องมีการกระทบนะ มันต้องมีเหตุมีปัจจัยนะ ความคิดถึงเกิดขึ้น ถ้าไม่มีเหตุไม่มีปัจจัย ความคิดเกิดขึ้นมาได้ยังไง?

คูลีคนนอนหลับ เห็นไหม นอนหลับถ้านอนหลับสนิทมันจะไม่คิดอะไรเลย แต่คนนอนหลับก็ยังมีฝันเพราะมันกระทบ กระทบข้อมูลเดิมๆ ไง กระทบข้อมูลสิ่งที่ถ้าในชาติปัจจุบันนี้ สิ่งใดที่เราเคยฝังใจอยู่ แล้วจิตพลังงานมันกระทบถึงขั้น ๕ พลังงานของจิตมันจะทำงานอย่างไร? แต่มันทำงานในอุปาทานมันก็กลายเป็นความฝัน ฝันดิบฝันสุกไง เวลาเราคิดขึ้นมา เราคิดโครงการต่างๆ เราวางแผนการประกอบสัมมาอาชีวะ วางโครงการที่จะทำธุรกิจต่างๆ นี่ก็เป็นความฝัน เป็นความฝัน

ฝันนี้ฝันดิบ ดิบๆ เลย ฝันยังตื่นๆ อยู่นี้แหละ แต่เวลานอนหลับไปฝันนะ นี่เรารู้ว่าฝันมันมาได้ยังไง? ฝันมันเป็น ทางวิทยาศาสตร์ว่าฝันมันเป็นเรื่องของข้อมูล นี่วิทยาศาสตร์ก็พิสูจน์กันไม่ได้ แม้แต่การละเมอ การต่างๆ แต่ถ้าเป็นเรื่องของพลังงานการกระทบของหัวใจล่ะ? นี่เวลามันฝันสุก เห็นไหม นอนหลับฝัน แต่ถ้าเวลาคิดอยู่มันก็เป็นฝัน เป็นฝัน เป็นการเพื่อฝันของจิต เวลามันฟังชาน เวลามันคิดไปแล้วมันห้ามไม่ได้นะ สิ่งนี้ห้ามไม่ได้เลย

สิ่งใดอารมณ์มันกระทบรุนแรง เห็นไหม ถ้ามันห้ามได้ เวลามันทุกข์ เวลามันโกรธ คูลี เวลาสิ่งที่กระทบกัน คลื่นความร้อนกระทบกันมันเกิดเป็นฝัน เกิดเป็นพายุ เวลาเรากระทบนะ จิตมันกระทบ คูลีเวลาเราโกรธขึ้นมามันกระทบรุนแรงแล้ว นี่โกรธจนหน้าดำหน้าแดงเลย ห้าม

ไม่ได้ ความโกรธนั้นถ้าเป็นธรรมชาติของเขา มันก็เหมือนพายุลูกหนึ่งพัดไป นี่ถ้าเป็นพายุมันก็ทำลายอะไรไปบ้างล่ะ? แต่ถ้าเป็นสิ่งที่เป็นการข่มขู่มันก็คิดเรื่องความดี เห็นไหม คิดในความดี คิดต่างๆ นี่มันก็เป็นความคิดอันหนึ่ง

ความฟุ้งซ่านของจิต จิตมันฟุ้งซ่านสภาวะแบบนั้น แล้วถ้าเกิดตั้งสติให้มันสงบขึ้นมา มันเป็นไปได้นะ สิ่งที่ยังสงบขึ้นมาเพราะอะไร? เพราะถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมัยพุทธกาล เห็นไหม ผู้ที่เขาปฏิบัติตนว่าเป็นศาสดาๆ เขาก็คิดของเขาขึ้นมา เขาวิตกวิจารณ์ของเขาขึ้นมา เวลาเราทำบุญกุศลไปเกิดเป็นพรหม อายุยาวนาน เวลาเขาจิตสงบเข้ามา เขาย้อนอดีตชาติไม่ได้ เขาบอกว่านี่คือนิพพาน

เดิมที่ว่ามันย้อนอดีตไม่ได้มันก็มีเท่านั้นเอง ก็มันสาวไปหาเหตุไม่ได้ สาวไปหาเหตุไม่ได้ ก็บอกว่าชีวิตนี้มีเท่านั้น นี่คนเราตายแล้วสูญ ตายแล้วไม่มีอะไร แต่ถ้ามันมีวาสนานะ มันจะสูญไปไหนล่ะ? ถ้ามันสูญ ถ้าชีวิตนี้ตายแล้วสูญนะเราจะเกิดมาไม่ได้ เราจะไม่มีอะไรเกิดมาเลยเพราะอะไร? เพราะมันไม่มีเหตุปัจจัยให้พามาเกิด เพราะมันมีเหตุขึ้นมามันถึงพามาเกิดขึ้นมา

นี่ชีวิตสำคัญตรงนี้ การเกิดสำคัญตรงนี้ การเกิดของโลก การเกิดของวัฏฏะ นี่มันเกิดไปตามบุญตามกรรม “กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน” กรรมจำแนกสัตว์ สัตว์นี้จะเกิดไปตามกรรมของเขา แล้วเกิดขึ้นมา กรรมนี้เป็นกรรมอดีตไปแล้ว แล้วกรรมปัจจุบันล่ะ? ถ้าสร้างคุณงามความดี กรรมดีอันนี้ กรรมการกระทำอันนี้ นี่กรรมอันนี้จะเข้ามากรรมฐาน ฐานที่เข้ามาจะถ้ามีปัญญาเข้ามาจะเข้ามาในหัวใจของเรา

ถ้าเราเชื่อสิ่งนี้ละ นี่เวลาประพฤติปฏิบัติ ใครก็แล้วแต่เวลานั่งนะ เวลาเวทนามันเกิด เวลานั่งไป เวลาเราพยายามจะเอาชนะตนเองไง คำว่าชนะตนเองคือพยายามจะทำให้สสาร พยายามทำให้แรงขับที่ไม่ให้เกิดๆ อีกนี่ คนเราเกิดมาทั้งหมด ตายทั้งหมดเลย แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ต้องปรินิพพานไป แต่เวลามันตายแล้วมันไม่สิ้นสุดมันไปเกิดอีก โอ้การเกิดอันนี้มันคือต้นเหตุ แล้วถ้าเราไม่วิปัสสนาของเรา เราใช้ปัญญาเราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สละทานขึ้นมาเพื่อจะให้อินทรีย์แก่กล้า ให้มีพลังกำลังขึ้นมา

นักกีฬาถ้ามันเข้มแข็งขึ้นมา ถ้ามีทักษะขึ้นมา เขาแข่งขันเขาก็ชนะตลอดไป เราจะชนะตนเอง เราจะชนะในหัวใจของเรา เรามีศรัทธามีความเชื่อ แล้วเราทำความสงบของใจเข้ามา เราทำบุญกุศลแล้วสร้างบุญกุศลขึ้นมา เพื่อเตรียมตัวเตรียมใจ เหมือนเตรียมโอกาสของเรา เห็นไหม

เรื่องของทาน เรื่องของศีล เรื่องของการภาวนา แล้วถ้าเกิดเราเตรียมใจของเรา ถ้าเรามีความเข้มแข็ง เรามีศรัทธาขึ้นมา เราก็จะมานั่งทำสมาธิของเรา ถ้าจิตเป็นสมาธิขึ้นมาที่กำลังมันจะเกิด

นักกีฬาเขาศึกษาของเขามา แต่เขาไม่เคยฝึกฝนของเขาเลย เวลาเขาไปแข่งขันเขาก็ไม่มีโอกาสได้ชนะ เพราะอะไร? เพราะกิเลสมันร้ายกาจมาก มันเล่นนอกกติกาตลอดใจ เรายังเล่นตามกติกาชนะ เล่นตามกติกาว่านี่เราต้องทำอย่างนี้ สัมมาทิฐิฐิความเห็นชอบ เพียรชอบ งานชอบ เราเล่นตามกติกาเลย แต่กิเลสมันไม่เล่นตามกติกา มันเอาทุกรูปแบบ ได้ดิน บนดิน มันเอาให้เราล้มลุกคลุกคลานตลอดไป กิเลสของเรานี้แหละ แล้วเราแพ้มันมาตลอด เราถึงมีแรงขับเคลื่อนให้ เกิดๆ อยู่ที่นี่

แล้วถ้ายังมีการเกิดอยู่ มันก็ต้องประสบทุกข์ยากอยู่ ต้องเป็นไปอยู่ แล้วปัจจุบันนี้มันก็ทุกข์อยู่แล้ว แล้วเราพยายามไม่ต้องการจะให้มันทุกข์อีก แล้วจะทำอย่างไร? จะทำอย่างไร เห็นไหม เราจะหาที่อื่นหาได้ที่ไหนล่ะ? ไปหาที่อื่น ในลัทธิอื่น ในศาสนาอื่น ในการเกิดอื่น ทางวิทยาศาสตร์พิสูจน์ขนาดไหนก็พิสูจน์กันไม่ได้ คนพิสูจน์ไม่ได้คือไม่มีเหตุผล คือว่าไม่มีตำรา ไม่มีวิธีการ ไม่มีทฤษฎี ไม่มีอะไรเลย วิทยาศาสตร์ไม่มีอะไรที่ชำระตรงนี้ได้เลย มันมีเฉพาะในศาสนาพุทธของเรา

“สุภัททะ เธออย่าถามให้มากไปเลย ในศาสนาไหนไม่มีมรรค ไม่มีมรรค ๘ คำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความระลึกรชอบ ทุกอย่างชอบ ในศาสนานั้นจะไม่มีผล”

ในลัทธิในศาสนาต่างๆ ไม่มีมรรค ๘ มีเฉพาะในศาสนาพุทธของเรา แล้วในศาสนาพุทธของเรา วิธีการมันอยู่ตรงนี้ นี่ถึงย้อนกลับมาที่เราใจ แล้วเราจะทำไม่ให้มันเกิดอีก เกิดมาในปัจจุบันนี้ เกิดมาเพื่อจะชำระไม่ให้มีการเกิด เกิดในปัจจุบันนี้ ถ้าชำระไม่ให้มีการเกิด ไม่มีการเกิดแล้วใครจะไปรับผลที่เราสร้างสมบุญญาธิการมา สิ่งที่ได้รับอยู่ก็คือความรู้สึกอันนี้ ใจ ความรู้สึกอันนี้มีอยู่ แล้วความรู้สึกอันนี้โดนวิญญูณครอบงำอยู่ แล้วถ้าเราพยายามทำความเข้าใจ

สิ่งที่มีชีวิต แต่ไม่มีสิ่งที่เกาะเกี่ยวการกระทำ เห็นไหม นี่สิ่งที่แปรปรวนคือธรรมชาติ ธรรมชาติแปรปรวนไปแล้วมันก็แล้วกันไป แต่จิตนี้แปรปรวนขนาดไหน ทุกข์ขนาดไหน เป็นอย่างไรมันมีข้อมูล มันมีโปรแกรม มันมีภาวะ มันมีฐานความรู้สึก มันมีตัวจิต มันมีตัวรู้สึก

มันมีชีวิต ไอ้ข้อมูลอันนี้มันมีอยู่ แล้วมันย้อนกลับมาตรงนี้ ถ้ามันเข้าไปใช้ปัญญาอย่างนี้ เข้าไปชำระของเรา นี่ในศาสนาเราสำคัญตรงนี้ไง

แล้วเวลานั่งไป เวลาเรานั่งสมาธิชั่วโมงสองชั่วโมงมีความเจ็บมีความปวด งานข้างนอกนะ เวลาเราทำงานกันเราบอกงานข้างนอกนี้ทุกข์ยากมาก การประกอบสัมมาอาชีพะก็ทุกข์ หน้าที่การงานก็ทุกข์ ทำอะไรก็ทุกข์ แม้แต่กตัญญูกับพ่อแม่ ทำอะไรกับพ่อแม่ มีการกระทบกระทั่งกันก็เป็นความทุกข์ เป็นความทุกข์มาจากไหน? เพราะเราเกิดมาจากแดนเกิด เกิดจากพ่อจากแม่ ลูกนี้เกิดจากพ่อจากแม่นะ แล้วต่อไปถ้ามีครอบครัวก็จะมีลูกมีเต้า ถ้าไม่มีครอบครัวก็แล้วกันไป แต่ก็ยังมีแม่

ในปัจจุบันนี้พ่อแม่เป็นแดนเกิด แล้วจิตล่ะ? จิตนี้ก็มีกรรมเป็นแดนเกิด มีกรรมเป็นแดนเกิดนะ เราบอกเราไม่มีพ่อ เราไม่มีครอบครัว แล้วเราจะไม่เกิดอีก เพราะต้องมีพ่อแม่ แล้วเรามีครอบครัวกันไปแล้วการเกิดต่อก็เกิดต่อซ้ำซากกันไป แล้วเราไม่มีครอบครัวเราจะมี การเกิดอีกไหม? เกิด! เกิดแน่นอน เกิดตามกรรม เกิดของจิต ปฏิสนธิจิตมันมีอยู่ เห็นไหม ถ้าการเกิดอย่างนี้ต้องมีอีก มีครอบครัวหรือไม่มีครอบครัวก็ต้องเกิดอีก

สิ่งที่เกิด แล้วถ้าเกิดในธรรมล่ะ? เกิดในธรรม เห็นไหม คือจิตมันเป็นธรรมขึ้นมา ถ้าจิตเป็นธรรมขึ้นมา มันเกิดมาจากอะไรล่ะ? เกิดจากในศาสนาที่เรามีศรัทธาความเชื่อกันอยู่ที่นี่ งานจากภายในใจ งานจากภายนอกก็แสนทุกข์แสนยาก เราว่าทุกข์อยู่แล้ว มันต้องมีทุกข์ยากเพราะอะไร? เพราะสิ่งที่บังคับมาคือปากกับท้อง ปากกับท้องบังคับให้ทุกคนต้องมีหน้าที่การงานเพื่อหาสิ่งที่ป็นอาหารมาจุนเจือปากกับท้อง ทุกคนต้องมีปากกับท้อง แม้แต่ภิกษุที่ออกประพฤติปฏิบัติก็มีปากกับท้อง มีปากกับท้องก็ต้องดำรงชีวิตนี้ไป

นี่สิ่งนี้เป็นงานจากภายนอก คุณดูอย่างพระเราบวชขึ้นมา นี่ต้องมีบริวาร ๘ ดำรงชีวิต มีธมกรก น้ำขาดไม่ได้ มีบาตร เวลาไปบวชอุปัชฌาย์ถามก่อนเลย “ปัดตั้ง...บาตรของเธอหรือเปล่า?” ถ้าเธอไม่มีบาตร บวชไปแล้วเธอจะเอาอะไรบิณฑบาต ต้องมีบาตร มีธมกรก ข้าวกับน้ำ เป็นสิ่งที่ขาดแคลนไม่ได้ นี่ดำรงชีวิตอย่างนี้ไป แล้วเวลาปฏิบัติมันทุกข์กว่านั้นนะ

คุณดูเวลาทำงานก็แสนทุกข์ แล้วเรานั่งสมาธิ ๓ ชั่วโมง ๘ ชั่วโมง อดอาหารนี้ทุกข์ไหม? มันทุกข์ก็ทุกข์เพื่ออะไรล่ะ? ก็รู้ว่าทุกข์ไปทำไม? ทำให้มันทุกข์ทำไมล่ะ? ก็มันต้องการ เพราะเราเชื่อ เราต้องมีเหตุผล สาวไปหาเหตุ ไปทำลายกันที่เหตุ เพราะเราเชื่อในธรรมขององค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเชื่อสิ่งที่ว่าทุกข์อยู่ที่ไหน? ทุกข์ควรกำหนด ถ้ากำหนดแล้วเราวิปัสสนาเข้าไปมันจะไปดับทุกข์ มันจะไปแก้ทุกข์ แล้วมันจะไปปลบล้างทุกข์ มันจะปลดออกไปจากทุกข์ ทุกข์นี้หมดได้

ถ้าทุกข์หมดได้ วิมุตติสุขเกิดมาได้อย่างไร? วิมุตติสุข สุขที่พ้นจากสมมุติ เพราะอะไร? เพราะทุกข์เป็นสมมุติ ทุกข์นี้เกิดขึ้นมาแล้วมันพ้นจากสมมุติไป นี่มันไม่มีในหัวใจเลยมันจะทุกข์มาได้อย่างไรล่ะ? ในเมื่อไม่มีภวาสวะ ไม่มีฐานที่ตั้ง คุณติ อย่างเช่นเรามีวัตถุ เราต้องมีภาชนะรองรับมัน แม้แต่อย่างนั้นก็ยังคงอยู่ในโลก ถ้าตกไปในแผ่นดิน แผ่นดินไม่ตกในน้ำ น้ำก็มีแผ่นดินรองรับอยู่ข้างล่าง มันต้องมีภาชนะรองรับ แล้วเกิดถ้าไม่มีภวาสวะรองรับ ไม่มีอะไรรองรับมัน ไม่มีสิ่งใดเลย แล้วมันไม่มีที่ตั้ง ไม่มีอะไรเลย แล้วมันจะไปอยู่ที่ไหนล่ะ? นี่วิมุตติมันอยู่ตรงนั้นนะ ตรงที่มันไม่ใช่ภพไป

กามภพ รูปภพ อรูปภพ นี้วิภวณะ...วนไป สิ่งนี้ในสามโลกธาตุ แล้วถ้าเกิดมันพ้นจากโลกธาตุ พ้นจากภพไป แล้วมันอยู่ที่ไหน? มันอยู่ที่ใจนี้ใจ ผู้ที่เข้าไปสัมผัส ผู้ที่เข้าไปรู้ ไม่มีความสงสัยใดๆ ทั้งสิ้น นี้อย่างนี้จะไม่เกิดอีก แล้วไม่มีหรือ? มีสิ ถ้าไม่มีแล้วมันจะสิ้นสุดได้อย่างไรล่ะ? เริ่มต้นมาจากไหน? จิตวิญญาณมันอยู่ที่ไหน? สิ้นสุดกระบวนการมันอยู่ตรงไหน? แล้วถ้าคนตาบอด คนไม่รู้ มันไปรู้ได้อย่างไร?

มันต้องรู้แจ้งกระบวนการทั้งหมด รู้แจ้งๆ เห็นไหม รู้แจ้งโลกนอกโลกใน รู้แจ้งจนหมดสิ้นกระบวนการของการเกิด ของสิ่งที่พาไปเกิดอีก แล้วถ้าไม่เกิดอีกมันจะเอาอะไรมาตายล่ะ? จะเอาอะไรมาพลัดพรากล่ะ? จะเอาอะไรมาเป็นความทุกข์ล่ะ? จะเอาอะไรมาเป็นความอาลัยอาวรณ์ล่ะ? ไม่มีเลย แต่มีอยู่ในวิมุตติสุข เอวัง